

FOGLALAT: Magyarország (Vass László, Schedel Ida és Erdélyi Kornélia †; budapesti napló: könyvkereskedésünk akadályai, irodalmi újdonságok, Pesten javítóház létesül, Kronheim szép hagyományai, lánczhidi munkák haladása, játékszini krónika, 'sa't.; Pestmegye (részfolyamodása 's az egyesülhetési jog 'sa't.); Baranyamegye (a városi tanácsnokok mint tisztosbék a' bünyvadi eljárás ügyében, nkörösi legelő ügye; Erdőségek fizetéséhez vonakodván járulni kir. parancs által a' makacsági itélettel fölmentetnek, intézkedés a' rablások szaporodása ellen, megyei levelezések, bankjegyjegy, Vörösmarti vásárszabadíték: fölvilágosítás a' dunamelléki ref. ker. gyűlés ügyében; a' dunagőzhajózási társaság közgyűlése: 'sa't. Spanyolország (állítólagos szövetkezés a' carlosiak és mérsékpártiak közt; Espartero intése a' nemzeti katonasághoz, 'sa't.) Anglia (Peel az alsóházban általános birtokadót indítványoz: szomorú hírek Afghanistanból; Franciaország (Lamartine nyilatkozata a' rabszolgaság eltörlesztése ügyében; 'sa't.) Németország. Értesítő.

Magyarország.

F. hó 19kén Schedel Ferencz egyet. rendkiv. oktató 's m. akad. titoknok hitvese szül. T a r n o c z y I d a tejjátétel következtében élete 32 évében elhunyt néhány nappal előbb pedig Erdélyi János m. t. társ. tag hitvese szül. Vachot Kornélia szintazon betegségben mult ki, mindkettő csecsemő árva hagyván maga után. Továbbá V a s s László a' hold. szüz battai apátja, nvárad. d. sz. kanonok, krasznai főesp. hittud. tr., a' m. k. egyet. egyháztörténeti r. tan. a' theol. kar idősbike, egyet. volt rector, a' m. t. társ. tiszt. bel. 's a' róm. kath. rel. akad. tagja 'sa't. négy évet meghaladt gyöngékedés mellett is tanítói hivatalát csüggedetlenül folytatván hirtelen bélgöréc 's idegguta kövekeztében közjóra 's a' szenvedő emberiség gyámolítására szentelt munkás életpályája 62ik eszt. f. mart. 24kén öröklőtre szenderült 's tetemei 27én (husvét első napj.) délutáni 4½ órakor a' pesti fősz. egyház sirboltjába takarítottak el, a' nyugmisa pedig 31kén az egyetemi templomban fog tartatni. A' dicsőültben nemcsak a' tud. egyet. 's nemz. akademia, hanem az egész kath. papsággal 's emberiséggel együtt, Hazánk egy nemeslelkű emberbarát, felvilágosult lelkű 's tántorolhatlan, igazságszerető író 's hazafi vesztességét gyászolhatja. Számos baráti, ismerősi 's tisztelőjinek a' boldogult ügy áldozott le, mint magyar egünk kitünő ragyogású csillaga. Béke árnyékának!

Budapesti napló. (Könyvkereskedésünk akadályai) Geibel Károly, pesti új könyvvarus, mult héten nyitá meg igen pompás elrendezettü boltját a' nagy Kristóf gyógyszerár mellett, 's mi sietünk őt a' könyvbarátok figyelmébe ajánlani következő okoknál fogva: 1) munkásságát leginkább a' magyar irodalom emelésére szándékozik fordítani, nemcsak mint könyvvarus a' magyar munkák terjesztése, hanem mint k ö n y v k i a d ó is magyar elmeművek napfényre bocsátása által, mire annál nagyobb szükségünk volt 's van, mivel eddig csak egy könyvkiadóval bírtunk, az pedig a' naponkint gyarapodó nemzeti irodalmi szüleményeket részint nem is győzte már kiadni, részint pedig gyakran csak az írók elég szegényes fizetése mellett adhatta ki, mi természetesen nem igen nagyon buzdíthatta élénk munkásságra azon íróinkat, kik csak szorgalmok gyümölcseiből kénytelenek életüket tengetni, pedig jól jegyezzük meg, hogy nagyobb részint épen ezek gyarapíthatják irodalmunkat, ha tudják, hogy átvirasztott éjjeleik szülőttei illő áron vevőre találhatnak, mert mennyei ambrózia napjainkban nem igen elégítheti ki az író szükségét; 2) Geibel a' külfölddel oly egyenes összeköttetésben áll, hogy a' külföldi irodalom termékét eredeti áron adhatja, pedig eddig azokat jóval magas áron kellett fizetnünk. Hogy illy törekvés pártoltatást érdemel, azt alig szükség hosszasan bizonyítgatni, 's csak azt jegyezzük meg meg, hogy e' pártfogás mulhatlanul szükséges is ha akarjuk, hogy buzgó törekvéseit minél előbb meg ne bánja. Itt egyuttal nem leendő talán czéltalan azon akadályokról is röviden szólni, mellyek miatt a' magyar könyvek nem terjedhetnek el annyira, mikép azt nemzeti irodalmunk fölvirágzása ügyében méltán ohajthatni. Volt ugyan e' tárgyról már többször és több helyen szó; de a' most előterjesztendő oldalról, ha emlékeztetünk nem esal, még eddig érintve nem volt. Tisztelt hazánkfiainak nagy része ugyanis nem bírja eltűrni azon körülményt, miszerint a' könyvvarusoknak a' bizományképen adott könyvek árából 20—25 pCnyi jutalmat kell az eladott könyvek árából adni, csupán azért, legalább sokan ezt hiszik, mivel a' könyveknek helyet ad boltjában, 's azért ezen procentuatiót lehetőségig lealkuszzák, 's azt hiszik aztán, hogy ugyancsak nagy nyereséget szereztek magoknak, ha a' könyvvarustól 5—10 forintot lealkudtak; pedig mennyire esalatoznak az illy gazdálkodó jó urak! E' fukarkodás miatt legalább 100 forint áru könyvvel kevesebbet ad el a' könyvvarus, és a' szerző aztán font-számra sajtosnak adhatja munkáját, hogy a' veszett fejszének legalább nyele kerüljön meg. És a' könyvvarus erről nem tehet, mert 1) nagy ház és boltbért (4-6 ezer váltó forintot, sőt többet is évenkint!) kénytelen fizetni, 's ezt nem gyapjuból, hanem csupán könyvek eladása után járó procentuatióból kell beszereznie; — 2) több segédet kell tartania, és pedig jó fizetéssel, elannyira, hogy 600 ezüst for. évdíjnal kevesebbet nem igen kaphat alkalmas embert, sőt többnyire még ennél is többet kell fizetnie; 3) Pesten aránylag kevés könyvet adhat el, hanem leginkább vidéki könyvvarusok által kell az eladást eszközölnie; az illy vidéki könyvvarusnak aztán legalább 10 pCtet tartozik fizetni jutalmul az általa eladott példányok árából, 's így habár 25 pCtet kap is író-kiadótól, magának csak 10 marad belőle, mert ötöt, sőt többet is, levelezésekre kell kiadnia; 4) valamint általánosan rossz lábón áll nálunk a' hitel, úgy a' könyvvarosok is vidékinken gyakran nem tartják meg szavukat, 's nem fizetnek a' kitűzött időre, és mi származik azután ebből? Egy kis példával mindjárt megmutatjuk: A. író 100 példányt ad B. pesti könyvvarosnak eladásul valamely munkájából. B. szétküldi a' könyveket az ország minden részébe; X. könyvvarus Y. megyében a' kapott 10 példányt csakhamar eladja, 's a' pénzt vígan elkölti, azon remény fejében, hogy új évig buzából vagy egyéb természetéből majd pénzeln fog egy kissé, 's aztán könnyen kielégítheti a' pesti könyvvarust; azonban a' munka érdekes, és a' 10 példány nem elég: igen de X. a' 10nek árát

elkölte, és így nem mer B-től többet kérni, mert ha kér, úgy egyszersmind az eladott példányokért is a' pénzt kell küldenie, ezt pedig ő csak új évre reményli eszközölhetni; ennél fogva tehát már azon egy helyen is kevesb példány kel, mint mennyi elkelve, ha hitelünk jobb lábón állana, mert itt még azt is meg kell jegyezni, hogy sok ember, értjük: igen sok ember, hirlapban olvasván valamely új könyv megjelenését, azonnal elmegy a' könyvvarushoz, de ha ott a' könyvet első felhevülésében rögtön nem kapja meg, többnyire csakhamar elfeledi vagy megbánja szándékát, és a' könyv árát más czélra fordítja; 5) Eljő az új év; A. azonnal megy B.hez, és számot vet vele; B. boltjában a' kapott 100 példányból 10 példány találtatik még, következésképp a' 90 példány árát mulhatatlan azonnal le kell fizetnie, mert az író nem várhat, és nem is tartozik várakozni, pedig B. talán még csak 40—50 példány árát kapta meg az ország külön részeiből, és a' többihez isten tudja mikor, vagy talán épen soha nem juthat! A' ki nagyításnak hiszi e' rövid vázlatot, ám ne sajnáljon pesti könyvvarusaink jegyzőkönyveibe tekinteni, és tapasztalni fogja, hogy ők sok ezer forintot fizettek ki már az illető író-kiadóknak, mit megbizottaiktól soha nem kaptak meg. Innen származik azután még az is, hogy az ország minden könyvvarusához nem is merhet már példányokat küldeni a' pesti könyvvarus, és azért hazánk több részében, irodalmi fejlődésünk kimondhatlan kárára, nem is kaphatni magyar könyveket! Csekély véleményünk szerint tehát 25 pCnyi jutalom épen nem sok azon vesztességért, mellynek, nem legjobb törvénykezési rendszerünk mellett, mulhatlanul kiteszi magát a' pesti könyvvarus, ha a' reá bizott könyveket az ország minden részébe szétküldözni merészli. Ne fukarkodjunk tehát bizományosunk ellenében, mert csak akkor lehet kedve kockázattalással is, terjesztetni könyveinket, ha a' félhető vesztességet reménylhető arányos nyereséggel súlyegyenbe helyezheti. Egyébiránt olly tapasztalatlan urak is vannak, kik a' könyvvarusok elmellőztetésével magányos egyedekre szeretnék országszerte bizni a' könyvek eladását; ámde csak ezeknek esik még meg igazán a' diószegi vásár! A' küldözés költségbe kerül; sok példány bepiszkolva jó vissza; még többnek ára pedig örökre oda vesz, gyakran olly tekintélyes férfiaknál is kiktől még csak kérni sem mérjük pénzünket! Korán elhunyt Kisfaludy Károlyunk illy próbát tett az Aurora első kötetével, 's több ezer forintja bánta meg bizalmát! Azóta pedig többen, kik példáját követték, szintugy jártak, 's néhány forint helyett, mit a' könyvvarusnak kellett volna fizetniök, százakat vesztettek el. Benső meggyőződésünk szerint tehát, az itt elmondottak is okozzák igen nagy részben a' magyar könyvek silány keletét. — A' budai dunaparton fekvő katonai éléstár mult héten már egészen átadatott a' lánczhidépítő hivatalnak és ez azonnal leromboltatásához fogatott, a' dunaparti járást elzárata 's mihelyt a' budai parton is haladék 's akadéknélkül dolgoztathasson a' hidő-építésen. A' budarészi zargát czölöpít szorgalmasan sulykozzák le már a' Duna medrébe, a' pesti parton pedig faragják a' nagy gránitkötetemetek a' zargatba illesztetéshez, úgyhogy a' nyáron másfél ezer munkás is fog egyszerre hihetőleg fáradozni naponkint a' hidkészítés körül a' két testvér parton. Jövő őszig a' budai zargát is elkészül 's most már a' legmakacsabb kétkedők is hinni kezdik, hogy csakugyan lesz mégis valami a' hidből, melly hiedelem következtében mult-hét óta kissé emelkedni kezd a' hidrészvények keletbecse. — N á d o r- főhgünk névnapjának dicsőöbbitésére nemcsak a' budai és pesti színházak voltak fényesen kivilágítva, hanem a' vakok intézete a' krisztinavárosi sz. egyházban, fényes szózenéjű misével megülte azt, f. h. 19én mint nagylelkű alapítója 's kegy. pártfogója névünnepén. A' budai Casino-egyesület szabályi értelmében apr. 3án délelőtti 10 órak. tartandja általános választó gyűlését. — A' pesti zálogháznak pár hét előtt elhunyt igazgatója Kronheim Pál nagy részét vagyonának közhasznú 's jótékony czélokra rendelé végintézetileg fordíttatni, így p. o. 100p. ftot hagyott a' pesti főegyháznak 's a' két városi 11 rendű emberiségi intézetnek (t. i. az irtalmás barátoknak, Erzsébet szerz. szüzeinek, a' budai 's pesti polgári 's gyermekórházaknak, a' vakok intézetének, a' pesti zsidóórháznak 'sa't.) külön külön 100 p. fr. — 2 ezer p. fr. tőkét a' budai 's pesti kegy. isk. ifjuságnak alapítványul olly kikötéssel, hogy ennek kamatja a' két gymnasiumban nyelvtudom. 3 osztályt jelesen végzett ifjak közt minden valláskülönbség nélkül osztásék ki, azonban e' jutalom v. ösztöndíj-részesülésben hasonló tulajdonságok mellett elsőbbségük legyen a' pesti zálogháztisztek fiainak. — Wagner pesti művarusnál Deák Ferencz arczképéből már csak néhány példány kapható; érdekes gyűjteményét legközelebb Batthyány Lajos gr. arczképével szaporítandja. — Geibel K. pesti könyvvarus költségén néhány nap mulva „Országos nemes é a' közpap?" című érdekes röpirat fog megjelenni Mráz pesti káplántól, kit lapjainkból is ösmernek már t. olvasóink. E' munkáról hihetőleg bővebben is fogunk szólni. — Szinte Geibel K. könyvvarusnál kapható Byron munkáinak első köteté Petricsevics Horváth Lázár által fordítva. Jöv. h. elején kaph. leend a' 'Pécsi Aurora' 1ső köt., melly Balogh Ján. szerkesztése alatt Pécssett jelent meg 's Kuthy Laj. arczképével van díszesítve. — A' budapesti hangászegyesület ez évi utolsó hangversenye april

3kán fog véghez menni. — April 1sején en miniature javítóház tárandja ki barát-ságos kapuit Pest csavargóji előtt. A városi hatóság rég tervez ugyan már illyes-mit, de ki nem tudná, hogy nálunk közhasznu czélokra igen szük a pénz, elannyira, hogy még az a g a r á s z t á r s a s g o k sem birnak évenkint legalább tizzel szaporodni, az emberiség nem csekély kárára! Ennélfogva nagyszerű ter-vét most még nem létesítheti a város, 's jobb időnkig legalább kicsinyben akarja megkísérteni a dologtalan naplopók javítását's ennél hasznosb vállalathoz alig fog-hatna. Bartay Endre, Pest városi kiadó, hangversenyt fog adni e' közhasznu inté-zet javára april 4kén. Kívánatos, hogy minél nagyobb összeggel szaporithassa ez új intézet tökéjét. — Játékszini krónika: 18kán „Lignerolles Luiza“ dráma 5 fv.; 19kén, „Egy pohár víz“ vig. 5felv.; 20kától 28kaig a nagyhét's husvéti ünnep miatt zárnapok. Az operaszemélyzet három énekessel szaporított. — F. hó 22kén ment véghez az itteni zsidó elemi főiskola nyilvános próbatéte, mellyen nemzeti nyelvünkben igen szép haladást tanúsítottak a növendékek, mi a derék igazga-tóknak és szorgalmas tanítóknak dicséretökre válik. —

(Pestmegyei közgyűlés vége.) Fölvétetek most a bűnvádi eljárás sza-bályzata, mellynek első pontja szerint a törvényszék elnöksége a törvény- kijé-lölte személyeken kívül a másodalisp. tétetik kötelességeül. A nyilvánosságot rendelő pontnál föléledt a vita; m. elnök főispánhelyettes figyelmezteté a' RRet, hogy a' most tervezett nyilvánosság különbözik az 1777 előtől, tehát újítás, 's ámbár ő magáév teszi 's pártolja is a' többi szabályt, de úgy hiszi, ezen egy pont gátot vetend a' többinek, czélszerűnek látná tehát a' nyilvánosságot országgyű-lésre halasztatni. De a' többség későbbnek nyilatkozott ezen pontnak feláldozni valamennyit, mint a' többit e' nélkül élvezni 's e' pont tartalmát ekkép határozá meg: „A törvényszéki ülések az 1492: 79 fenálló törvény rendeletéhez képest is nyilván fognak tartatni, kivéven az itélethozást, de a' szeméremértő eseteknél a' hallgatóság kiharancsoltatik, valamint akkor is, ha az illő rend 's csenddel nem viseltetik úgy, hogy még a' tetszés 's nem tetszés nyilvánítása is rendzava-rásnak tekintetik.“ A' szóbeli eljárással, ughiszik a' RR., a' törvényt szinte nem hájgát át, mert ezt csak azon esetekre terjesztik ki, hol eddig is használta-ték, t. i. a' nemtelenek részéről ha 3 évi fogság vagy halál nem forog fen, a' neme-sekéről pedig, ha megegyeznek benne, mert ha polgári perekben meg van adva a' nemteleneknek a' feljebbvitel, miért tagadtatnék meg a' bűnvádiakban a' védelem? Két napi fejtegetés után megállapítván némely kitévelti módosításokkal az eljá-rási szabályzat, kérdés támadt: vajjon a' határozat kir. válasz leérkezte előtt fo-ganatba vétessék? Melly kérdést a' RR. következetesen akarván lenni, nagy szó-többség által igennel dönték el, előadván, nehogy, ha jelenleg bevárnák a' kir. leiratot, elismerni látszassanak, mikép nincs joguk statutumokat hozni helyben-hagyás nélkül. Ámbár mutogattatott az is, miszerint képtelenség: felírni 's a' felirat tartalmát egyszersmind fogantatni. Az elnök a' határozatot kimondá, ha-nem ellene hivatalánál fogva ovást ton 's azt jegyzőkönyvbe igtatni kívánta. A' RR. kifejtván, mikép az elnöknek sem több sem kevesebb szava nem levén, mint más akárcinek, e' szerint mindenki ellenovását föl kellene jegyezni, az ovást természe-tesen nem fogadák el. — Martius 21dikén a' felírás 's jegyzőkönyv hiteles-ítésekora vita támadt arról: vajjon az el nem fogadott ovás megemlítésék é a' jegyzőkönyvben? többen úgy vélekedének, hogy ovást el nem fogadni 's mégis beigtatni, képtelenség, mivel ha elfogadtatnék is, más sikere akkor sem lenne a' puszta megemlítésnél, de nálunk ovást nem is tehetni, ovás Erdélyben van szokásban, 's épen azért nem olyanok az erdélyi municipiumok, mint a' mi-éink. Az elnök azonban a' megemlítést meg kívánta hagyatni, mivel a' RR. ebben megállapodtak vala, 's most ahoz többé nem szólhatni. Mire Sz. M. indítványozá, hogy jövődre semminemü ovást ne lehessen tenni, annál kevésbbé azt jegyző-könyvileg megemliteni, mi el is fogadtaték, egyedül a' tiszti ügyész kívánta ez ir-ánti jogát fentartani. Megfejtett azonban, mikép az eddig divatozott ügyészi o-vás nem is volt ovás, mert az adózó nép gyámja nem az ügyész maga, hanem az egész megye, melly a' nép kárát soha sem veheti czélba. Az elnök e' tárgyat ab-ban kívánta hagyatni, mert minden ovástételkor határozni kell róla. — Látni való ezekből, mikép a' jelen közgyűlést jobbadán a' bűnvádi eljárás ügye foglalá el úgy hogy több közérdekű tárgy igen gyéren fordult elő. Nádor ő fenségéhez szives köszönő felírás intéztetett olly kegyes indulattal irt első magyar leveleért. Indít-ványba jött ezáltal néhai Hermine cs. k. főherceg- asszony kora kimulta által ejtett fájdalomi részvételt tolmácsoló felírás, a' RR. azonban nem akar-ván felszaggatni a' fájalmakat, egyébkint is nagyobb részben jelen levén a' teme-tési gyásztisztelkedéseken, czélszerűbbnek látták ezen őszinte részvétüket csupán jegyzőkönyvileg kifejezni. Előfordult N. Körösnek a' már előbbi gyűlésben fen-forgott legelői ügye, miszerint némely közbirtokosak bizonyos szántóföldeket legelőnek követelvén, nyájaikat rajtok legeltetni kísértgetik, mire határozatott: hogy a' vetésekben történt károk iránt a' rendőri szbiró a' törvény szerint járjon el, azon kérdés pedig: lehetett é azon földekre vetni? a' törvény rendes útjára igazították; egyébiránt az ügy barátságos elintézésére másodalispán kiküldetik. — Czagányi János 's Halász Imre elleni vád tárgyalása közben megalapították, hogy a' tisztviselők dijszedésekre nézve magokat az 1770ben kiadott dijszabás-hoz tartassák. Olvastattak a' megholt számvévo Klementisz János helyét kérő folya-módások nádor ő fenséghez. kineveztetésre ajánlás végett, mire alszámvévo Nyáry Lajos első, utána pedig két mérnök ajánlatotk. Végül nevezetes tárgy vala Erdős Mózes a végetti folyamodása, hogy ámbár társasága, melly éghetlen házfedelek készítésére állott össze, ő felségétől 8 évre kizáró szabadítékot nyert, de a' nm. k. tanács még sem engedvén meg a' szabad munkálhatást, a' RR járuljanak köz-be, a' tisztelt kormányzéknel. Másod alispán ur, mint a' társaság elnöke elő-adá, mikép a' könyvvizsgáló a' társaság szabályit nem engedvén kinyomatni, úgy nyilatkozik, hogy csak olly társulat szabályit engedheti meg, mellyeket a' htanács helyben hagyott, tehát mindent eleve föl kell terjesztetni. A' RR. méltó figyelemre vevén ez igen életbe vágó ügyet, egy szó sem emelkedék, melly az alkot-ványos nemzet egyesülhetési jogát tagadta volna. Előadatott, mikép ezen megszorításoknak egy részt mimagunk vagyunk oka, mert kivált a' beszivárgó né-

metek fejszecsinaláshoz semmernek fogni, mig szabadítékot nem kérnek rá, így leg-közelebb Kőszegen hangászegyesület sem mert alakulni, mig hatóság útján en-gedvénnyel nem kapott; de másrésztől nagyon kitetszenek itt a' centralisatio Me-phistopheles-lábai. E' sors érte az iparegyesületet és sok más, nevezetesen a' természettudományi társulat, midőn a' nm. htanács útján oklevél-osztogathatási jo-got kért ő felségétől, azt vevé válaszul, hogy a' társulatról hivatalosan mitsem tud, mire sokan tagjaivá sem mernek lenni addig, mig az alapszabályokat ő fels. helyben nem hagyja. A' m. elnök azonban különbséget kívánt tenni magányos e-gyesületek, 's ollyak közt, mellyekbe tisztviselők befolyanak, mert ez utóbbiakra nézve, hogy a' közhatalom a' priváttal össze ne zavartassék, a' kormányknak van joga meghatározni: melly tisztviselő lehet tagja egy vagy más egyesületnek. Ezt Sz. I. gr. tagadá, de K. L. urral egyetért, hogy az egyesülhetés egyik osz-lopa a' nemzeti kifejlődésnek, sőt a' haladásra még szükségesnek látja, hogy az egyesületek szabadon mozoghassanak, 's csudálja, hogy az országban még egy egyesület sem lát, mert az eddigiek csak néhány személynek összeállása, meg sem közelítő a' külföldi ezrek egyesületét. És reméli: a' kormány en-gedni fog e' közkívánatnak, mert érdekében fekszik szabad tért nyitni a' nyilvános egyesületeknek 's általok a' titkosakat elfojtani. Történt hivatkozás az 1840: 18 cikk 54 §-ára is, hanem ezt, sőt még többet csakhamar czáforgatták ugyanazon cikk 55 §. e. betűjével, hol a' nem tisztán kereskedői társaság, mielőtt magát a' váltótörvény széknel bejegyezthetné, köteleztetik sza-bályit előbb a' htanácshoz fölterjesztetni. Ugyde ezen cikk kizárólag a' közkere-seti társaságokról rendelkezik, a' fölterjesztés pedig csak bejegyzés végett paran-csoltatik. Erre Sz. gr. megvallá, hogy ezen új törvényekben sok javítvánaló van, mert némelyek közülök hirtelenkedve hozattak, 's ő igen örvend, hogy az állóhid iránti szerződés ezen törvények előtt létesült, mert szerintök soha sem fog vala ez alakulni. Felírtak tehát a' RR. 's a' feliratban a' sopronyi szederegyletre 's más társulatokra is határozatok hivatkozni.

Pécs, mart. 16kán. Első évnegyedi közgyűlésünk még febr. 2Skán kez-dődvén — azért é talán mert mindennap csak 10 óra felé vön kezdetet a' tanács-kozás, délután legfeljebb 1 óraig tartott, v. azért é hogy egy két himes beszéd betegéi a' mások által rendesen 's értelmesen elmondottakat, ismétli elsorolással értelle-nekké tevén, egyszersmind a' megfizethetlen időt vesztegették, elég az hozzá, hogy érintett gyűlésünk csak mai nap fejeztetett be; a' mit örömmel említek, az: hogy gyűlésünkön olly tisztos férfiakat is szemléltünk, kik épen mivel ritkán igen ritkán szerencsésitenek jelenlétükkel, valami rendkívülit sajdítatának; azonban a' béke angyala áldja meg őket, ez nemcsak nem történt, sőt értelmes és igazságos nézeteik, kellemes előadással párosítva, mondhatnók gyűlési tanácskozásink-ban olly kellemteljes fűszer valának, mellyek miatt őket ezentul is, mint amugy is rokoninkat, a' közdolgokbani részvételre, szinte ohajtani fogják a' baráti tárt keblek. Első alispánunk lelkes beszédében azon dicső és szép elvvel: hogy mindent, és egyedül a' közjóért cselekszünk, — nyitván meg a' köztanácsko-zás tágas téréit, mindenek előtt Hermine főhagasszony élte piruló hajnalában történt kimúltát, a' KK. és RR. azon hű ragaszkodással 's valódi fájdalommal, mellyel a' magyar kebel a' szépet, jót és erényest mindenek előtt tisztelni tudja, gyászolván, indítványzólag elhatározzák: hogy rokon-fájdalomok kijelentésével, a' kesergő atyát, hazánk tituszi nádorát, vigasztaló levéllel tiszteljük meg, Mi a' többi tárgyat illeti, azok köv. renddel intéztettek el: 1) Pécs városnak tanácsnoki az országgyűlési költségekbeni részvételre, mint a' törvény és szo-kás által értett tisztesebbek, levén annak idejében özszeiratva, minthogy a' rájuk kivetett mennyiséget jó szerével megfizetni nem akarák, — tisztli perbe idéz-tettek; mellyben ök meg sem jelenvén, miután mint makacsok ellen birói ítélet hozatott: legfelsőbb helyre folyamodtanak: azon elv után indulva, hogy külön hatóságot képezvén 's fizetéssel már e' czélra oda is járulván, két czim alatt nem rovatathatnak meg; az e' tárgybani legfelsőbb helyről menesztelt k. k. parancs folyamodásukat helyeselvén, az ellenök tett minden megyei határozat és eljá-rás megsemmisítették. — A' KK. és RR. a' dologban sérelmet találván, e' rész-ben újabb fölírás határoztak. 2) A' megyében csoportosan rablók vakmerősége a' vagyon és személybeli bátorságot veszéllyel fenyegetvén, miután a' mohácsi járás főbirája ujalog jelenté, hogy bizonyos Milos nevű gonosztevő üldözésé-ben ismét egy megyei foglár éltét veszle; keveselvén a' KK. és RR. a' közbátor-ság-fentartásra eddig fenálló megyei foglárak számát, azok szaporítottását a' mint szükségesnek látják, úgy az eziránti fölterjesztését a' megyei szolgák el-rendezése érdemében megbízott választmány munkájának bemutatása idejére halaszták; egyszersmind megbízván a' rögtön segedelmet váró esetekben, millyen a' most érintett, első alispán urat, hogy a' környülményekhez képest intézked-hessék. Voltak sokan, kik ez intézkedéseket ezen gyűlés lefolyta alatt nyilvá-nyosan tételni akarák, nem gondolván meg, hogy egy kivált czéges gonosz-tevőnek elfogatása iránti rendelkezések, ha azok titkon tul mennek, többnyire azért sikeretlenek, mivel az üldözött tapasztalás szerint azokat maga is jó eleve meg-tudta; szó volt ez úttal egy csendbiztosnak felállításáról is, melly noha némely mellékes érdek miatt hosszabb beszédekre adott alkalmat, még is a' fenérintett szolga-elrendezési választmányhoz utasítva lön; ki levén már előre mondva azon elv: hogy ezen hivatalra csak egy, a' közbizodalmat mindenkép megérdemlő egyed választassék. 3) Az új bankjegyek beváltására kitűzött újvidéki egyik fiók-pénz-tár, ezen megyére nézve távolabb esvén, ő felsége alázatos felírással megkérteni rendeltetett: hogy a' beváltásra a' pécsi kir. sóhivatalt is kegy. bizná meg; tág mezőt adott az eszmék's vitatásoknak ezen tárgy, ugyan is volt ki azt akará elhíthetni, hogy a' bankjegy nem pénz (pedig nem merném őt sokkal megkínálni) továbbá, hogy az ausztriai bank számadásra vonassék, ismét hogy a' gyakori és pedig zárt határ-idő alatti beváltás kivált a' szegény és ügyetlen adózókra nézve mint káros szün-tessék meg 's a' t. az egészből érdekes eredvények azonban ezek voltak: a) hogy az elfogadás csak szabad akarat, és nem mint a' k. intézvény érinti, köteles-ségen alapuljon, b) hogy egy független nemzeti bank felállítása elvként az or-szágyűlésen szolgalmatassék; c) hivatkozólag a' sopronyi levélre: hogy a'

bécs-t
hogy a
kegy. f
zólóg é
kedvez
beni, m
levich
tés sza
felolvas
nyiben
protest
résztin
dantéria
gyarnal
ugyan a
eszébe
F
egyh.
kerü
a' me
magyar
egyház
hivatalh
majd a
mert fő
Dixi et
mikép a
b a n :
hiteles,
(A
kir. sza
lését B
tatott m
lekezet
lányosa
's kiadá
kormány
lott kite
erőt err
mányal
it külön
ves meg
teendő i
az A. a
ur, min
té elő,
teri ren
lefizetés
vannak,
nél fogv
az egész
Huszár
nyilatko
Károly
's a' mos
józási v
iránt, a
táratát
mellett,
ni. Fries
a' C. ala
zéssel,
közgyűlé
szaporitá
erőt, a'
kezett m
tott; mo
tehat,
esősvéte
nyok köz
va a' kiv
k i r e h
pénzker
szükség
és közha
előterjes
ra kívánj
zik. Min
labról s
viseltetik
buzgalma
gokat ez
lyel anna
tik mago
miszerint
fontos üg
vezérleté
gel lehet
gyes ága
ból látsz
's a' jöv
ság jólé
sleges re
tulajdono
*) Azt
tunk
az e

bécs-trieszti vasvonal létesítését jobbágyi felírás mellett felsége azon okból, mint-hogy az a pest-flumei Magyarországon keresztül építendő vasútnak káros, legkegy. függessze fel; — ez ekkép határozatván el, néhány nap mulva indítványozólag észrevételett: miképen az 1840. 40ik tcz. értelme szerint a bécsflumei vasút kedvezményei a bécs-trieszti vasútra is kiterjesztetvők 's ugyanazért az e' részbeni, mint nyilvános törvény elleni felirással a KK. és RR. elállottak. 4) Keglevich Gábor gr. ő n. mélt. mint legkegy. kinevezett tárnoknak örömdöveztő köszöntés szavaztatott. — 5) Vörösmart helység részire kiadott k. vásári szabadíték felolvastatván, az ellen a' bellyei uradalmi rendes ügyvéd, annyiban, a' mennyiben az illy szabadítéki megszerzéshez a' földes uradalomnak elsőbbsége volna, protestált, ezen tettet egy érdemes ur, részint mint a' korszellem fogadott fia, részint pedig tudjuk, miért, nem kis indignatióval fogadta, illyesmit elavult pedanteriának keresztelni látszatván; — pedig haj! be sokat tartott meg a' magyarnak ezen ártatlan kis szenvedő igécske! — a' sok felírás tengere nem ugyan az ő, a' mi egy protestatio, csak hogy más modorban — és még is kinek jutott eszébe azt valaha kigunyolni? (Vége köv.)

Fölvilágítás. Lapjaink f. évi 23dik számában a' dunamelléki ref. egyh. ker. gyűlés b) alatti pontjának imz szavait... hogy az egyházközségi kerületi főjegyzőnek mint illyennek (qua tali, értsük meg!) a' megürült superin. hivatalra lépése nincs némelyek félremagyarázván, azt a' jegyzőkönyv ezen szavaival cserélem föl... hogy az egyház-kerületi főjegyzőnek (generalis notarius) a' megürült superintendensi hivatalban-örökösödése megszűnt. Holott igazán véve mind a' két kitétel majd azon egyértelmű, t. i. miképen az egyházkerületi főjegyzőt, csupán azért mert főjegyző (qua talis!) nem köteles senki megválasztani superintendensnek. Dixi et salvavi animam meam. Egyébiránt köteleességem azt is nyilvánítani, miképen a' kérdéses cikk közöltetése nem hivatalos, vagy még világosabbban: azt sem az egyházi sem a' világi főjegyző*) nem küldötte be, hanem hiteles, de nem hivatalos föltanu után közöltetett.

A' közlő.

(A' dunagőzhajózási társaság közgyűlése.) A' es. kir. szabadítéku első dunagőzhajózási társaság f. évi febr. 26án tartván közgyűlést Bécsben, az ülés, Sina János b. elnöksége alatt azon megjegyzéssel nyitott meg általa, miszerint ezuttal szokottnál hosszabb időre kell a' tisztelt gyűléseket figyelmét kikérnie. Mondá, miképen mindenek előtt szerencsése leendő általános előadni az egész ügykezelést, a' vállalat minden balesetét, jóvedelmét 's kiadásait, és a' múlt évben eszközölt hajószaporítást; ezután Klein Károly kormányzó külön előadásban tudósítá a' részvényes urakat, a' vállalat szándékolt kiterjesztéséről, 's azon eszközök választásáról, mikkel a' szükséges pénzert erre összegyűjthet. Fries Mór gr. ur, mint elnöke az állandó választmányának, föntartá magának, hogy évi jelentésében e' választmány tanácskozásait külön közölhesse. Kérte tehát a' t. gyűlést, hogy csak e' három jelentés szíves meghallgatása után adja elő szükségesnek látandó megjegyzéseit 's netalán teendő indítványait. E' bevezetés után Sina János b. ur, az igazgatóság nevében az A. alatti jelentést olvasá föl, melynek végén Huszár Bálint udv. tanácsos ur, mint az ausztriai es. udv. megbízott ideigl. török követnek, levelét terjeszté elő, melyben az igazgatóságot arról értesíti, miszerint a' magas porta ministeri rendelkezése következtében, utóbbi közbenjárulára, azon 250 ezer piaster lefizetése iránt, melyek a' török katonaság szállításaért még eddig tartozásban vannak, nagyuri parancs boesáttatott az illető pénzügyi hivatalosztályhoz, mellyel fogva ezen ügy legközelebb rendbe hozatik és elintéztetik. Sina János b. ur, az egész társaság nevében leghőbb köszönetet fejezett ki a' gyűlésen jelen volt Huszár udv. tanácsos urnak, ezen szíves és olly sikerdús közbenjárulataért, mely nyilatkozatban valamennyi részvényes urak is hangosan osztoztak. Ezután Klein Károly ur a' B. alatti előadásban, terjedelmesen fejtegeté a' társaság szükségseit, 's a' mostani kivánatoknak megfelelő elmulasztatlan kiterjesztését a' dunagőzhajózási vállalatnak, és egyszersmind az erre megkivántó pénzerő megszerzése iránt, az igazgatóságnak, egyértelműleg a' választmányal, megállapított határozatát terjeszté elő, mellyel fogva egy millió pengő főt kellene 5 pctes kamat mellett, aláírás után, az előterjesztvényben foglalt föltételek alatt, kölcsön venni. Fries Mór gr. ur, mint választmányi elnök, ennek nevében szót emelvén, a' C. alatti jelentést olvasá föl, a' választmány munkálkodásairól, azon megjegyzéssel, hogy a' választmány, mellyel már 1840. sept. 28ki és 1841. febr. 26ki közgyűlés fölhatalmazott arra, hogy az igazgatósággal az elhatározott hajószaporítást tanácskozás alá vevén, hajtsa azt véghez, 's az erre szükséges pénzert, a' társaság számolatára azonnal szerezzé is meg; de a' múlt évben bekövetkezett mostoha időviszonyok miatt, e' meghatalmaztatás végrehajtásában gátoltatott; most azonban a' pénzerő ezen szaporítását korszerűnek tartja. A' választmány tehát, egyértelműleg az igazgatósággal, a' Klein igazgató ur által ajánlott kölcsönvetet határozta el, 's azt az említett módosítások mellett, a' mostani viszonyok közt a' társaság érdekeinek mindenek fölött megfelelőnek tartja, minél fogva a' kivánt pénzüsszeget kölcsönvét után fölvételeitni kívánja. Walterskirchen György báró ur föllállván, oda nyilatkozott, miszerint ő, a' pénzkérdést illetőleg, az indítványzott kölcsönvétben azonnal megegyezik, sőt szükség esetén sokkal nagyobb összegre is szavazni kész, miután e' nagyszerű és közhasznú vállalat mindenestre legnagyobb pártolást érdemel; azonban az előterjesztett indítványok végképi eldöntése előtt, a' gyűlés figyelmét azon tárgyra kívánja vezérteni, mely a' társaságra nézve legfőbb fontosságának mutatkozik. Mindenek előtt azonban nyilvánítania kell, miképen az igazgatóságot legfölvilágított sem szándéka kellemtellenül érinteni, sőt inkább legnagyobb bizalommal viseltetik iránta, miután nem is találkoztak senki, a' ki azon gondosságot, buzgalmat és részrehajlatlanságot félre ismerné, mellyel az igazgató urak magokat ezen nagyszerű és messzeágazó társasági vállalatnak földözzák, 's mellyel annak vezérlete sulyos terheit viselik, miért legnagyobb hála érdemesítik magokat. Amde másrésztől nem hagyhatni figyelem nélkül azon körülményt, miszerint az igazgató urak nagyobb részint magok is üzérkedők, és saját igen fontos ügyeik által annyira el vannak foglalva, hogy a' dunagőzhajózási vállalat vezérletét csupánmelléktárgalkozás gyanánt tekinthetik és kezelhetik. Teljességgel lehetetlen tehát, hogy e' nagyszerű és kiterjedt vállalat minden részletét és egyes ágait, mikben némi megtakarításokat lehetne létesíteni, ismerhessék, és abból látszik az is következni, hogy a' kiadások olly rendkívül megnagyobbultak, 's a' jóvedelmeknek kitünőleg nagyobb részét elnyelik. Hiedelme szerint a' társaság jólléte kívánja, hogy a' vállalat egész vezérlete 's különösen minden szükséges rendelet kieszközlése és foganatosítása, egyetlen, a' szükséges erkölcsi tulajdonokkal és megkivántató ügykezelési ismeretekkel ellátott férfura bizas-

*) Azt bizonyítjuk mi is, azon jegyzés mellett, hogy Bajkay Endre tiszt. barátunk most közölve velünk a' jegyzőkönyvet, ahoz érdemileg, vagy in merito az előbbi közlés egészen hü. A' Szerk.

sék, saját felelőssége és az igazgatóság ellenörködése alatt, ki aztán fardozásiért bizonyos osztalékában részesülne a' társaság nyereségének. Az igazgatóság és választmány, talán egygyé olvadian, csupán tanácskozó és ellenörködő testületet képezzen, és az igazgató tettei fölött örökődjék. Illy intézkedés mellett, véleménye szerint, több egység és erőhatály jöne az egész ügykezelésbe, mi lényegileg fogná a' társaság javát előmozdítani. Ő tehát indítványozza, miszerint e' javaslat éret megfontolás alá vétessék, nyilvánítván egyszersmind hogy ő csupán annak elfogadtatása esetében szavazhat a' kivánt tőkeszaporítás mellett. Robert Lajos tőkéletesen megegyezett az indítványban, 's annyival inkább pártolattandónak nyilvánítá azt, mivel megegyezik az 1841. febr. 26diki közgyűlés előtt tett indítványával, melly azonban akkor nem talált viszhangra. Mayer János lényegileg szinte osztozott Walterskirchen b. ur nézetében; csak azt kíváná még is megjegyezni, hogy ezen egyednek nem kellene igen nagy kiterjedésű meghatalmazással bírnia, hanem csupán a' társaság tisztviselőjének lennie, az igazgatóság alá rendeltetve, mellynek vetoja határozatai fölött eldöntő erővel bírna. Továbbá, nyereségi osztalék helyett a' meghatározott díjazást észszerűbbnek tartja. Klein Károly ur azt jegyzé meg az indítványra, hogy elméletileg igen jó ugyan; de gyakorlatban igen sok nehézség alá leendő vettette. Hogy elfogadtatása nagyobb egységet 's hatást hozzon az ügykezelésbe, igen kiterjesztett meghatalmazással kellene a' kinevezendő egyednek ellátni, veto alá pedig semmi igazgatási kérdésben nem kellene vettette lennie. Illy nagy kiterjedésű meghatalmazásra olly tulajdonságok kívánatnak, mellyek egy emberben csak igen ritkán egyesülnek. Illy kiterjedt meghatalmazás nélkül ezélszerűtlen maradna e' változtatás, mert egy fizetéses és felelős tisztviselő szaporítása által bizonyosan nem nyerne több biztosítékot a' társaság, mint föltitkokokában, mivel most el van látva, kinek állása ez által csak nehezülne és bonyolulni fogna. Coloredo Ferdinánd gr. ur megjegyzé, miképen Walterskirchen b. ur indítványa csakugyan legnagyobb figyelmét érdemli meg a' gyűlésnek; — amde ezen tárgy, melly az eddigi ügykezelés tőkéletes megváltoztatására céloz, olly rendkívül fontosnak látszik, hogy legérettebb megfontolást és tanácskozást kíván, mire a' mostani gyűlés sem idővel sem elég elkészültséggel nem bír; ő tehát szükségesnek véli azt indítványozni, hogy e' változtatás, előleges alapos vizsgálat után, különös rendkívüli közgyűlés elibe terjesztessék. Fries M. gr. ur, ki e' véleményt tőkéletesen helyesli, arra figyelmezteti a' gyűlést, miszerint az utóbbi közgyűlés határozata következtében, a' társasági választmány, — miután a' mostani már egy egész évig működött, jelenleg ugy is tjonnan választandó; ajánlatát tehát oda irányozza, hogy a' részvényes urak, szavazati levélkékkel, mellyek három hét alatt a' gőzhajóhivatal irószobájában átadandók, a' mostani választmánytagokból, még néhány urak oda csatoltatása mellett, kiket e' célra szinte külön határozának meg a' részvényes urak, új választmányt nevezzenek ki, 's azt bízzák meg egyszersmind Walterskirchen b. ur indítványzott változtatásának, egyértelműleg az igazgatósággal, szigorú megvizsgálására 's tanácskozásba vételére, mellynek eredményét aztán, véghatározás végett, a' részvényes urak rendkívüli közgyűlése elibe terjesztessék. Több oldalú vitakozás után Walterskirchen György b. ur indítványa Coloredo gr. és Fries b. urak módosításával elfogadtatván, határozatott, miszerint jelenleg az eddigi ügykezelési mód marad gyakorlatban, 's az új választmány kötelessége leendő szöveghozott változtatásról az igazgatósággal tanácskozni, 's ennek nagy eredményt rendkívüli közgyűlésen a' részvényesekkel véghatározás végett közölni. Midőn ezután az igazgatóság és választmány által meghatározott kölcsönvét föltételeinek tanácskozás alá vételére tért a' gyűlés, azok egyhangu helyeslésre találtak ugyan; de azon kérdés fölött, hogy az indítványzott aláírásnál előjog adassék e' részvényeseknek, vagy pedig az egész közönségnek minden kivétel nélkül nyitassék meg az aláírás, terjedelmes vitakozás támadt. Walterskirchen b. ur azon indítványt tevé, hogy mivel a' kölcsön több kedvezményvel kínálkozik, az aláírás előjog a' részvényesekre ruháztassék, és pedig olly móddal, hogy vagy csupán f. évi april 1sőjeig engedessék meg nekik az aláírás, vagy igényeik minden más aláírás elibe helyeztessék. Klein ur erre azt jegyzé meg, miszerint az olly előjogot igen veszélyesnek 's a' társaság érdekeivel merőben ellenkezőnek tartja, mivel ha a' részvényes urak azt épen nem, vagy csak csekély mértékben használnák, az egész vállalkozás rossz hitelbe jöne a' közönség előtt, 's ez által a' társaság kényszerülve láthatná magát a' kölcsön fenmaradó része iránt az eddigieknél sokkal alkalmatlanabb föltételeket elfogadni. A' pénz a' vállalat javára vétetik föl, 's azért nem okosság annak befolyását akadályoztatni. A' jelenlevő vagy képviselt részvényesek mindenestre biztosíthatnának magoknak részt a' kölcsönből; de az aláírás, a' teljes összeg bejövételéig, a' nagy közönségnek is nyitva kell hagyni. Mayer János ur e' véleményben tőkéletesen osztozott, és azonkívül megjegyzé, miszerint azon bizonytalanság mellett, hogy vajjon részesülend e' kölcsönben, vagy nem, minden lökepenzes vonakodni fog az aláírásban részesüléstől. Ő azonnal kész 50,000 pengő forintot aláírni, 's minden jelenlevő tetszése szerinti mennyiségben követheti példáját. Némi vitakozás után tehát a' kölcsönvétiterv, egészen az igazgatóság ajánlata értelmében, elfogadtatván, határozatott: hogy az aláírás azonnal, még gyűlés alatt, nyitassék meg. Az igazgatóság azon indítványára nézve, miszerint a' kötelezvények birtokosainak két év alatt szabad legyen olly 500 ftos kötelezvényeiket hasonbecsel részvényekké változtatni, Diószeghi Sámuel ur oda nyilatkozott, hogy azt ezélszerűtlennek 's a' társaság érdekeivel ellenkezőnek tartja, mivel a' kötelezvények birtokosai e' jogot csupán a' részvények kedvező keletállása esetén használnák, mi által igen nagy kedvezményben részesülnének a' mostani részvényesek ellenében; — melly nézetben Neuwall lovag ur is osztozott. Klein ur azon válaszára, miszerint ő a' kötelezvényeknek részvényekké változtatását csak kedvezőnek tarthatja a' társaságra nézve, mivel ez által nemcsak hamarabb szabadul meg adósságától, hanem a' tőkék is maradandólag csatoltatnak vállalat alapjához, a' helyett, hogy abból visszavonattának, 's a' tőkék ezen megmaradása és az alapító szaporodása csak javára szolgálhat az egész társaságnak, az igazgatóság azon indítványa, miszerint a' kötelezvényeket részvényekké lehessen változtatni, helyben hagyatott. Ezután aláírásához fogtak, 's miután ez fölőra mulva bezárattott, kitesztett az aláírás ivekől, hogy a' jelenlevő részvényesek összesen 1,052,500 pengő főt irtak alá. Erre az igazgatóság nyilvánítá, miszerint az aláírt összeget arányosrúleg fölra fölosztani, mivel a' most fölveendő összeg csak egy millió pengő forintra szorítottatik. Végre még a' programában előadatott következő két tárgy hozatott szóba: a) az 1841iki jóvedelem-fölösleg hová fordittatása és b) az alapszabályok 11dik cikkje értelmében az igazgatóság megválasztatása. Az első pontra nézve, hogy t. i. hová fordittassék a' jóvedelem-fölösleg, az igazgatóság azon indítványa, miszerint a' tartalék rovathoz csatoltassék, egyértelműleg elfogadtatván, határozattá lett. Mi az igazgatóság megválasztatását illeti, a' mostani négy igazgató, miután a' társaság háláját fejezte ki sulyos és minden haszonvagy nélküli szolgálataikért, egyértelműleg továbbra is meghagyatott, ötödik igazgatóvá pedig Friesenhof Adolf b. ur tulnyomó szótöbbséggel választatott meg. A' számadások és könyvek megvizsgálására szükséges bíráló urak kinevezése a' választmányra bízott. A' jelenlevő t. cz. szavazatos részvényes urak választmány: Ottenfels b. s. k. Fries M. gr. m. k. Huszár B. s. k. Mayer János s. k. Hackenau Luiza s. k. Benvenuti J. B. s. k. Igazgatók: Sina János b. s. k. Pereira Adám b. s. k. Puthon Rudolf b. s. k. Klein Károly s. k.

Spanyolország.

(Állítólagos szövetség a carlosiak és mérsékpártiak közt. Espartero intése a' nemzeti katonasághoz.) Madrid. mart. 5kén: „Az uralkodó felekezett folyást szövetséget emleget a' carlosiak és szabadelmű mérsékpártiak közt, mi által a' ministerséget kívánják megerősíteni, tudván, hogy az illy gyanúsítások a' kormány pártolására ösztönzik a' republicanusokat. A' madridi clubok fölírásokat készítenek, mikben a' kormányt e' mesés szövetség üldözésére szólítják föl; e' fölírásokat azután elküldözik a' tartományi hatóságokhoz, ée ezek aláírva a' kormányzóhoz utasítják azokat. Így készül Spanyolországban az ugynevezett „közvélemény.“ A' spanyol nép most csak békét 's kenyeret kíván és azért a' külföldön armánykodó hatalmasok nem igen nagy részvétre számíthatnak. Egyébiránt a' carlosiak és mérsékpártiak közt semmi szövetség nem létezik, 's a' kormány csak azért terjeszti ez álhirt, hogy ellenségin boszút állhasson, 's magát megerősíthesse. — Espartero névnapján a' tisztelgő nemzeti katonasághoz többi közt e' buzdító szót intézte: „Ismélem Önöknek, uraim! hogy a' világ valamennyi zsarnokától nem félek, habár mindnyájan összeesküdnének is hazánk szabadsága ellen, mert a' világ minden zsarnoka egyesülve sem igen sokat tehet, midőn valamely nemzet szabad akar lenni és szabadság szeretetétől lángol. — Barcelona és Valencia állapotja igen nyugtalanító; az 1841ki örjunta ugyanis ujlak föltámadni készül, mi annyira megretenté a' lakosságot, hogy a' vagyonosabbak nagyobb része más tartományokba, vagy épen Franciaországba költözött. E' részről fenyeget tehát a' veszély, 's nem a' carlosiak és mérsékpártiak álmodott szövetségéből.“ —

Anglia.

(Peel az alsóházban általános birtok- adót indítványoz. Szomoru hírek Afganistánból.) London, mart. 12kén: „Tegnap igen nevezetes ülése volt az alsóháznak; Peel ugyanis általános birtokadót indítványozott, olly móddal, hogy minden angol és skót alattvaló, kinek akármilyen forrásból, 150 font sterlingnél több évi jövedelme van, azontul minden font sterlingtől 7pct (2 1/4 pct) tartozzék adóul fizetni. Irland kivételik ugyan e' rendszabály alól, de e' helyett a' pályinkavám és bélyegadó fölemelése által fogja e' tehernek egy részét viselni. Ez által az országos jövedelem évenként 4,310,000 font sterlinggel fog emelkedni, mellyből a' mostani hiány lerovatása után 1,740,000 font sterling fogna egészen tisztá jövedelmül fömaradni, melly azonban felére csökken a' vámszabás általános alábbszállítása által. E' birtoki vagy jövedelem-adó 5 évig tart; 3 év mulva mindazáltal vizsgálat alá vétetik, 's azonnal megszűnik, ha a' körülmények engedni fogják. A' külföldön tartózkodók és hivatalviselők szinte alá leendnek ez adóztatásnak vetelve. Peel ez indítványát whigek és toryk egyenlőn dicsérik, 's a' tőzszeresar-

nokban másnap azonnal tetemesül emelkedett a' nyilvános papírokbecse és kelete A' ministerség ez indítványa következtében a' főnemesség, 's illetőleg vagyonos osztály, évenként majd 4 millió font sterlinggel könnyítendi a' szegényebb osztály terheit. Peel ez indítványa a' parlamentben semmi akadályra nem fog találni. — Kabulból még eddig semmi hivatalossürgöny nem érkezett ugyan, de több magán-tudósítás majd egészen bizonyossá teszi, hogy az ott állomásozott 6 ezer főnyi angol sereget az afghánok mind lekonzolták, miután szabad elmehetés ígérete által a' vezéreket kelepeztébe kerítették. A' legyilkoltatott katonaság nagyobb része benszültt sipahikból állott, 's így bizonyos, hogy ezek végső lehelletökig hiyek maradtak, holott az európai tiszték kézhez szolgáltatása által könnyen megszabadulhattak volna. Ha Anglia meg akarja birtokában tartani Indiát, ugy roppant pénztömegre van szüksége 's nem kevés angol vért kell föláldoznia. Peel már nyilatkozott is az alsóházban, miszerint a' kormány semmi áldozattól nem retten vissza, mellyet India megtartása kíván, és szavait lelkesült tetszésnyilvánítással fogadá a' parlament. Szép példája ez a' valódi nemzeti nagyságnak, mellynél fogva minden pártérdek azonnal elnémul, mihelyt a' haza érdeke komolyan szólítja föl egyetértésre a' honfiakat!“ —

Franciaország.

(Lamartine nyilatkozata a' rabszolgaság eltörlesztése ügyében.) A' rabszolgaságmegszüntetés iránt szokott fényes ékesszólással nyilatkozott Lamartine a' parisi gyűlésben. Mindenek előtt megható színekkel füsté azon örömrözetet, melly minden emberbarát keblét hevíteni fogja, ha azon nagyszámu szerencsétleneket ismét visszahelyzendik emberi jogaikba, kik eddig a' nagy társaságból száműzve voltak, és barmok gyanánt tekintettek. Utóbb politikai és vallási tekintetben fejtegette emberbaráti elveit, 's bizonyosan a' legelfajultabb rabszolgatartó gyarmatos is mélyen meghatottan hagyta volna el a' gyűlési teremét. —

Németország.

Göttingában meghalálozott Heeren, historia tanítója. Egyenvonalul, hogy kitessék: milly pálya nyílik a' magát oktatásra szánó férfiak Németországban 's nálunk, nem lesz talán érdektelen életének rövid rajzát adnunk. Heeren 1760-ban született, 1787 óta rendkívüli, 1794 óta rendes professora volt a' philosphianak, 1801 óta pedig a' históriának. Tanítási érdemeiért Guelf-rend közep keresztése, a' svéd éjszaki csillag és a' francia becsületrend lovagja, 's mi önként értődik, számos tudós társaság tagjává lön; gyermektelen lévén, roppant vagyonát egy rokona öröklé. — Berlinben a' homoeopathia hivatalos elgőtelt kapott az által, hogy Vehsemeyer hasonszenvi orvos nemcsak orvosává nevezeték Albrecht k. hgnőnek, hanem érdemei méltánylásul a' veres sasrendet is megkapá.

É R T E S I T Ó.

A' Jelenkor és Társalkodó ügyében

F. évi april 1jéttől junius végeig terjedő évnegyedre 2 fr. 24 krral, april 1jéttől december utóljaig számítandó 2 1/4 évre pedig hat forinttal pengőben előfizethetni lapjainkra. Biztos alkalom vagy gyors- és szorgalomkoocsin könnyen fölkelhetni ezt a' szerkesztő hivatalhoz, vagy hol ezek hiányzanak, posta által

Gőzhajójárás Bécs, Pest és Orsova közt martiusban:

Pestről Bécsbe indul reggelkorán) mindennap
Pestre Bécsből érkezik este)
Pestről Orsovára indul martius 28 's 31kén reggeli 5 órakor
Pestre Orsováról érkezik délelőtt, april 1, 5, 8, 13, 17 's 20kán.
 Ezenkívül egy vontató gőzös minden 14 nap megfordul Pest és Drenkova közt, Bécs és Pest közt pedig egy teherhajó minden héten, minden vasárnap egy nap jövendvén le Bécsből.

2) Most jelent meg és Heckenast Gusztáv pesti könyvárosnál kapható

A' büntetésről,

's különösebben

a' halálbüntetésről.

Koszorúzott pályamunka.

Irta **Szemeré Bertalan.**

Nagy Sadrét, Budán, 1841. füzve ára 1 forint pengő pénzben. 2)

Goldschmidt fenőkészülete.

2) Midőn a' nagyrödelű közönségnek itt tartózkodásunk ideje alatt irántunk mutatott bizodalmaért legszívesb halánkat kifejeznők; egyszersmind alázatosan jelentjük, hogy Zograf J. ur kereskedésében (Pesten váci utc., a' 3pesti lányhoz)

Ölfa-árverés.

2) Cs. kir. Ráczevi uradalom részéről az ugynevezett csepeli szigetben f. évi sz. György hava 6án reggeli órákban a' makadi, sillingi és ujlasi, — délutáni órákban, a' esépi—7én reggeli órákban a' tökölyi farzkhelyen 1178 öl kemény, 1200 öl lágy hasábfá és 114 öl kemény-gömbölyű fa, 1485 kötet kemény rözse, 9235 kötet puha rözse árverés útján eladatnak. Venni szándékozók elegendő bánatpénzzel ellátva a' nevezett időre 's helyre hivatalosak, a' föltételek addig is a' promontóri főtiszti teremhen olvashatók. Promontór mart. 21kén 1842. 3)

2) 1269. 1842. Paczner József panaszolt tartózkodása nem tudatván, neki Mattausch Fridrik által ellene támasztott 800 pft. váltó követelése ügyében a' v. t. könyv. II. r. 214 §a rendeletéhez képest, a' pesti első bíróságú váltótörvénszék előtt leendő

megjelenésre f. e. apr. 29. napja reggeli 9 óra tüzetik ki. Kelt Pesten a' kir. első bíróságú váltótörvénszék 1842 évi mart. 14kén tartott üléséből. 3)

3) **HIRDETÉS.** A' d. földvári urad. alsó révjog, melly ott tulajdon bor és pálinkaméresi jussal van kapcsolatban 6 egymásutáni esztendőre 1843dik évi január 1ső napjától kezdve, és ugyanazon nap Kömlőd helység határában, a' Dunában, és Dunával összekapcsolt árkokban halászni, ugyan 1843ik évi január első napjától kezdve 6 esztendőre árverés útján, melly a' dunaföldvári urad. írószobában f. eszt. april. 14én szokott reggeli órákban tartatni fog, a' legtöbbet ígérőnek bérbe adatik: Kik ezen árverésben részt venni kívánnak az elsőre 128 f. p., és a' másodikra 20 fr. 30 kr. pengő bánatpénzzel ellátva hivatalosak. Földvár febr. 25. 1842. 3)

„chemiai rugalmas fenőszijainkból“

raktárt állítanak föl. Nem szükséges készítenünk magasztalni, mivel már az általános megelégtetés bebizonyítá gyarműveink jó híret, melly magát nemcsak itt, hanem Europa minden részeiben fentartá Remélljük, hogy találmányunk által a' némileg károsultak bizalmatlanságát 's fondorkodását eléggé legyőztük, 's nem nagyitók a' dolgot, ha a' legtompább borotvák 's tollkések köszörülését nélkülözhetőnek és szijainkon néhány húzás által a' legfinomabb élet eszközöhetőnek ígértük. Az időre 's a' t. cz. közönség szives pártfogására bizzuk 10—12 évig tartó készítenünk igazoltatását. Különösen megjegyzendő, hogy valódi 's nem utáztott gyarműveink csak a' fenemlített kereskedésben kaphatók, ismételve figyelmeztetvén a' t. cz. közönséget a' bennüket fenyegető hamisításokra. — Az árak megmaradnak; t. i. faesavarral: 1 fr. 40 kr., 2 fr., 2 fr. 30 kr., vasesavarral: 3—4 fr., rézesavarral: 3 fr. 30 kr. — 5 fr. pengőben. **Goldschmidt és társ. Berlin- és Strassburghan.** 3)

7) **Fris vetemény-magvak** mint: luczernai lóhermagvak, vörös stájer, hollandi fehérlohermagvak, francia perje-fümag (Raigrass), morva bükkönymagvak, spanyol lóhermagvak jutányos áron kaphatók Halbauer Ján. G. polg. nagy kereskedőnél Pesten, a' király-utczában Majthényi-ház 572 sz. a. 24)

2) T. Heves vgyében Kócs nevű pusztán hasznóberbe adandó 3 vagy több évre f. évi sz. Györgynaptól kezdve 4562 hold marhahizlalásra 's birka-legelésre alkalmas, de szántásra 's kaszálásra is használható, gazdasági épületekkel ellátott részjószág holdja 1200 □ öllel számlálva; — a' Pói pusztán szinte a' legjobb mineműségű 540 hold; a' t. füredi határban 450 hold szántó-

föld 800—1000 boglyás réti kaszáló 200 részint marhás részint gyalog táxásokkal, 3 vendégfogadóval, juhokkal, gulyával, ménessel vagy a' nélkül is. Bérleni kívánók értekezhetnek t. Füredenpankottai Józsa Györggyel mint birtokossal. 2)

3) **HASZONBÉRHIREDETÉS.** Pestmegyében a' Tiszánál egy nagyobb kiterjedésű, 's több határban fekvő rész-birtok épületekkel, jobbágyokkal, kir. hasznóvételekkel, gazdasági eszközökkel, és nagyobb mennyiségű fundus instructussal hat esztendőre hasznóberbe adatik. A' feltételekről bővebb értesítést nyerhetni személyesen Pesten Kozicz Sándor táblai ügyvédnél az ország-uton 2dik sz. a. Vigyázó házban 3)

Csőd tanító-kovács hivatalra.

2) A' pesti kir. tudományos egyetemen levő baromorvosló-intézetnél a' tanító-kovács hivatal, mellyhez jelenleg készpénzben 300 pengő forint évi fizetés, szabad szállás és három öl kemény tüzi fa van kapcsolva, megürölvén, kik azt ehyerni ohajttják, folyamodásaikat az orvosi-kar igazgatójához, nagyságos királyi tanácsos idős Bene Ferencz urhoz jövő junius hó első napjáig benyújtani kötelezetnek; egyszersmind megkívántatik: hogy eddigi jóerkölcsű magokviselőtén, és a' magyar nyelvben tökéletes járatosságukon kívül, még azt is, hogy a' kovácsmesterséget a' bécsi baromorvosló-intézetben jó előmenetellel kitanulták, e' mellett orvosló-kovács (Kur Schmied) hivatalt valamely magyar lovas ezrednél néhány esztendőig viselték, 's a' patkók alkalmazásában és a' lovak közönséges betegségei orvoslásában ügyességüket hitelesen bebizonyítsák. 3)